

Et faktaark om havbruks-
næringens arealbruk,
utvikling, samt
vern av områder.

Kystsonen

Betydelig potensial for økt matproduksjon

Foto: EFF

Lakseoppdrett har vokst betydelig de siste 10 år. I samme periode er antall lokaliteter i bruk gått ned med 40%.

Utviklingen viser en klar nedgang i bruk av antall lokaliteter til akvakultur. Ved årsskiftet 2008-2009 var det totalt 1038 lokaliteter for produksjon av laks og ørret i Norge. Det var 342 lokaliteter godkjent for andre oppdrettsarter, mens skaldyrnæringen hadde 520

lokaliteter. For skjell og marine arter skyldes utviklingen en reell nedgang i aktivitet, mens for laksefisk er utviklingen en konsekvens av en omstrukturering av næringen med færre, men større lokaliteter som resultat. Denne utviklingen skjer samtidig med at vi har en klar økning i produksjonen av laksefisk.

På neste side framgår oversikt over tillatelser til lokaliteter i sjø for laksefisk. Det er ikke alle disse lokalitetene som er i bruk samtidig. I henhold til regelverket skal alle

90.000 km² sjøareal innenfor grunnlinjen

Den norske kystlinjen er 21.000 km lang. Det tilsvarer en strekning som er lengre enn en halv gang rundt ekvator. Innenfor grunnlinjen er det 90.000 km² sjøareal. Norge har til disposisjon et potensielt matproduksjonsområde som er like stort som jordbruksarealet i Norge, Sverige, Finland og Danmark til sammen.

De naturgitte forutsetningene danner et svært godt utgangspunkt for å drive effektiv akvakulturbasert matproduksjon.

Mange og ulike interesser knyttet til kystsonen krever gode og oppdaterte kystzoneplaner. Hele 276 av landets 430 kommuner grenser til disse sjøområdene. Og så mye som 80% av den norske befolkningen bor nærmere enn 10 km fra kysten.

Kysten har alltid vært sterkt påvirket av menneskelige aktivitet, og har historisk hatt stor betydning for det norske samfunnet som matkammer og grunnlag for utvikling og velstand. En levende kyst byr på store muligheter, men også utfordringer. Det er mange interesser tilknyttet kystarealene. Disse spenner fra verneinteresser og rekreasjon, til fiskerier, havbruk, olje- og gassutvinning, vindmøllerparker, transport og turisme.

96% av landets kystkommuner har egne kystzoneplaner

Ved årsskiftet 2008/2009 hadde 96 % av kystkommunene utarbeidet egne kystzoneplaner. God planlegging gjennom åpne prosesser demper mulige konflikter mellom ulike brukerinteresser og legger grunnlag for sameksistens. At en kommune har avsatt godkjente arealer til oppdrett, gir oppdretterne mulighet for langsiktig produksjonsplanlegging og en optimal lokalitetsstruktur. Det er avgjørende for næringens framtid at det legges til rette for at de best egnede områdene for oppdrett, og dermed for miljøet, kan tas i bruk.

Vurderes nøye før tillatelse gis

Havbruksbedrifter som ønsker å ta i bruk sjøareal til oppdrett, må søke om dette. Søknaden vurderes nøye og i flere instanser før godkjenning gis. Både regelverk og planverk skal legges til grunn for disse vurderingene.

Lokaliteter kan bare klareres dersom de er vurdert å være miljømessig forsvarlig.

Myndighetene skal foreta en avveining av arealinteresser med særlig vekt på søkers behov, om det er planlagt annen virksomhet i området, eller om det er spesielle verneinteresser i området. Videre må søkeren ha nødvendige tillatelser knyttet til lovverk for matvareproduksjon, forurensning og håndtering av avfall. Lovverk i forhold til havner og farvann (sjøanlegg), og for vassdrag og grunnvann, skal også være vurdert.

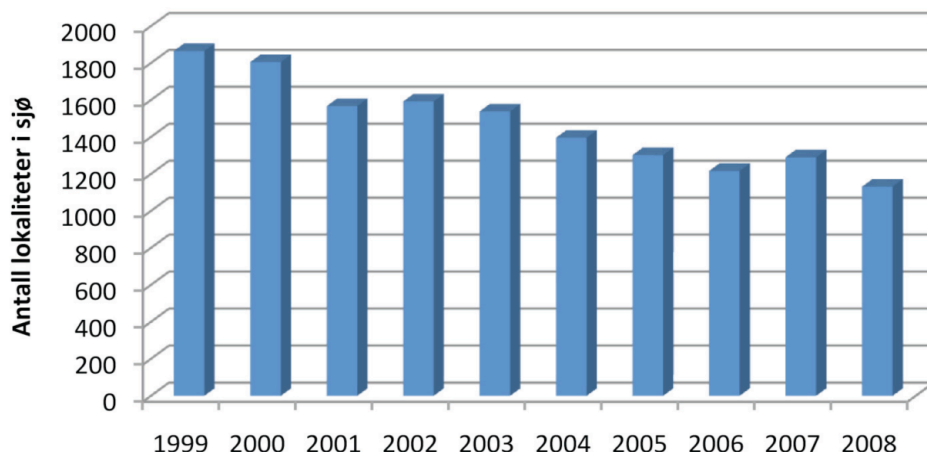
Når en lokalitet opphører, skal anlegget fjernes, og virksomheten vil normalt ikke etterlate seg varige, synlige spor.

Vern og bruk

En rekke fjord- og kystområder er blitt vernet eller planlegges vernet. Det finnes ulike verneformål, og eventuelle konflikter med havbruksnæringen vil dermed variere. Dersom alle foreliggende verneplaner blir gjennomført, vil de legge beslag på store deler av kysten.

Det er derfor viktig at verneplaner samordnes og konsekvensutredes. Behov for og effekt av planene må vurderes grundig. Vernetiltakene må stå i forhold til verneformålet, og muligheten for samtidig bruk og vern må alltid være en del av vurderingen. Vern som ikke har effekt må opphøre.

Det beste vernet skjer gjennom en fornuftig bruk av våre mange og rike naturressurser. Sameksistens øker forståelsen og oppslutningen om vernet, og sikrer arbeidsplasser og en fortsatt livskraftig bosetning langs kysten.

Utvikling i antall lokaliteter for laks og ørret i Norge, 1999-2008.

Kilde: Fiskeridirektoratet/FHL

lokalteter ha en hvileperiode eller brakkleggingstid på minst 2 måneder mellom avsluttet produksjon og nytt utsett av fisk. Dette gjøres både av hensyn til bunnmiljøet under merdene, og for å redusere et eventuelt smittepress i et område før ny fisk settes ut. I noen tilfeller er det også ønskelig for oppdretteren å kunne ha et alternativt område for nytt utsett av fisk klart dersom smitteforhold i et annet område skulle tilsi at dette ikke bør benyttes en periode.

Utviklingen går også i retning av at oppdretterne samler produksjonen på større, godt undersøkte og mer egnede lokaliteter. Dette er en positiv utvikling i forhold til næringens mål om miljømessig bærekraft, men også i forhold til bruk av arealer. I praksis fører færre, men større lokaliteter til at mindre areal i snitt nyttes til hver konsesjon, og til at det arealet som brukes overvåkes enda tettere for å hindre negative effekter for fisken og miljøet.

Negative miljøeffekter rammer i stor grad fisken og dermed oppdretteren først. Å være føre-var og velge de best egnede lokalitetene er dermed en forutsetning når det skal være mye fisk på en lokalitet. Oppdretteren har i

dag langt bedre forutsetninger og metoder for å kunne velge ut egnede oppdrettslokaliteter.

Det har også vært en utvikling i retning av at større oppdrettsmerder tas i bruk. Dette har ført til færre merder på lokalitetene, selv om antall fisk og dermed produksjonen øker. Det legges stor vekt på å legge anlegget slik at alle merder får god vanngjennomstrømming. I praksis har dette medført mer standardiserte anlegg og mer enhetlig utstyr. Dette gir samlet sett et positivt og "ryddig" visuelt inntrykk av oppdrettslokaliteten.

Fordi lokalitetene mange steder også flyttes ut fra land med førsiloer i kompakte anlegg rett ved merdene, brukes også stadig mindre areal på land til landbaser og førlager. Dette, sammen med omstrukturering og samordning av lokaliteter, fører til at en planlagt fortsatt vekst i sjømatproduksjonen i Norge ikke er ensbetydende med større bruk av areal.

De siste 30 år har havbruksnæringen vist at det er mulig å produsere store mengder sunn mat på et forholdsvis lite areal.

Andre kilder

Fiskeridirektoratet:

www.fiskeridir.no

Kystverket:

www.kystverket.no

Dette faktaarket er utgitt av Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL). Utdypende informasjon om arealbruk og andre aktuelle tema er å finne i FHLs Miljørapport for 2008. FHL er største arbeidsgiverorganisasjon for sjømatnæringen og dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord. FHL er tilsluttet NHO. Kontakt: firmapost@fhl.no. Se også www.fhl.no/miljo

